

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

ในการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่อเพื่อการเรียนรู้กับการเห็นคุณค่าในตนเอง ของนักแสดงละครโทรทัศน์ไทย ผู้วิจัยได้ค้นคว้า เอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้สื่อ
2. สื่อการเรียนรู้
3. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้สึกเห็นคุณค่าในตัวเอง
4. นักแสดงละครโทรทัศน์ไทย
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้สื่อ

การใช้สื่อเป็นการกระทำที่เกิดขึ้น ในอาการที่แสดงออกทางความคิดและความรู้สึก เพื่อตอบสนองสิ่งเร้าที่จะทำสิ่งต่างๆ ให้ตรงกับความต้องการ เช่น การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อที่จะค้นหาข้อมูลมาใช้ในการทำวิจัย และทั้งนี้ยังมีผู้ให้แนวทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนรู้ไว้ดังนี้

Benjamin นักจิตวิทยาผู้ยิ่งใหญ่ของสหรัฐอเมริกา (อ้างถึงใน กฤษณา, 2530: 740) ได้กล่าวถึง การเรียนรู้มีผลให้พฤติกรรมเปลี่ยนไป ได้จำแนกประเภทพฤติกรรมการเรียนรู้ออกเป็น 3 จำพวก ดังนี้

1. พฤติกรรมทางสมอง (Cognitive Domain) เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านความรู้ ความจำ ความเข้าใจ ความคิด การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่าและการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์อื่นได้ ซึ่งเป็นผลของการเรียนรู้ที่เป็นความสามารถในทางสมองทั้งสิ้น เมื่อบุคคลเรียนรู้ สร้างความคิดรวบยอดใหม่ๆ ขึ้น ย่อมเกิดความรู้ ความเข้าใจ ในสิ่งต่างๆ มากขึ้น สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตได้ พฤติกรรมประเภทนี้ ได้แก่ การเรียนรู้ข้อเท็จจริง การเรียนรู้ความคิดรวบยอดหรือสังกัป การเรียนรู้หลักการหรือกฎเกณฑ์และการเรียนรู้แก้ปัญหาตามลำดับเพราะความสามารถแก้ปัญหาเป็นความจำเป็นสูงสุดของมนุษย์

2. พฤติกรรมทักษะกลไก (psychomotor domain) เกี่ยวกับทางด้านกล้ามเนื้อและประสาท หรือด้านทักษะและการใช้วัยวะต่างๆ การเรียนรู้ให้เกิดความชำนาญหรือทักษะในการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อ เช่น ทักษะในการอ่าน การพูด การเขียน การทำการฝีมือ กีฬา การเล่นเกม การฟ้อนรำ การคำนวณ เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงในด้านความชำนาญนี้ เกิดทักษะ (skill) อาจจำแนกทักษะได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.1 ทักษะทางกลไกการสัมผัส (sensorimotor skills) เป็นกลไกที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติไม่ซับซ้อนมากนัก มักเกี่ยวข้องกับการใช้กล้ามเนื้อและข้อต่อ เช่น การเดินรำ การทำการฝีมือ

2.2 ทักษะทางกลไกการรับรู้ (perceptual - motor skills) เป็นทักษะที่มีความซับซ้อนเพราะเกี่ยวข้องกับเรื่องของความจำ และการคิด จะต้องเรียนรู้ถึงความสัมพันธ์กันระหว่างสิ่งต่างๆหลาย เช่น การวาดภาพ ต้องคิด จินตนาการ จำได้

3. พฤติกรรมด้านอารมณ์ หรือด้านความคิด หรือด้านจิตใจ (Affective Domain) เป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจหรืออารมณ์ ได้แก่ การทำให้ผู้เรียนเกิดความพอใจ เกิดความสนใจ เกิดเจตคติ และค่านิยมหรืออื่นๆ ในทำนองเดียวกัน เช่น ความภูมิใจ ความศรัทธา ความซาบซึ้ง การเห็นคุณค่า ฯลฯ ล้วนเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ทั้งสิ้น มิใช่สิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ

สื่อการเรียนรู้

ความหมายของสื่อการเรียนรู้

คำว่า “สื่อ” (media) เป็นคำที่มาจากภาษาละตินว่า “medium” แปลว่า “ระหว่าง” หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่บรรจุข้อมูล เพื่อให้ผู้ส่งและผู้รับสามารถสื่อสารกันได้ตรงตามวัตถุประสงค์ เมื่อมีการนำสื่อมาใช้ในการบวนการเรียนการสอนก็เรียกสื่อเหล่านั้นว่า “สื่อการเรียนการสอน” (instructional media) หมายถึง สื่อชนิดใดก็ตามที่บรรจุเนื้อหาหรือสาระการเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนและผู้เรียนใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนเนื้อหาสาระนั้นๆ

การเรียนการสอนในภาพลักษณ์เดิมๆ มักจะเป็นการถ่ายทอดสาระความรู้จากผู้สอนไปยังผู้เรียน โดยใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ทักษะและ

ประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่าการเรียนรู้ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะในห้องเรียนหรือในโรงเรียน ผู้สอนและผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้จากสื่อต่างๆ อย่างหลากหลาย สามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลาและทุกสถานที่ สื่อที่นำมาใช้เพื่อการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงเรียกว่า “สื่อการเรียนรู้” ซึ่งหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่รอบตัวไม่ว่าจะเป็นวัสดุ ของจริง บุคคล สถานที่ เหตุการณ์ หรือความคิดก็ตาม ถือเป็นสื่อการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น ขึ้นอยู่กับว่าเราเรียนรู้จากสิ่งนั้นๆ หรือนำสิ่งนั้น เข้ามาสู่การเรียนรู้ของเราหรือไม่ (กรมวิชาการ, 2545)

การจำแนกประเภทของสื่อการเรียนรู้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545) ได้กล่าวถึง สื่อการเรียนรู้สามารถจำแนกออกตามลักษณะได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง หนังสือและเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่แสดงหรือเรียบเรียงสาระความรู้ต่างๆ โดยใช้ตัวหนังสือที่เป็นตัวเขียนหรือตัวพิมพ์เป็นสื่อในการแสดงความหมาย สื่อสิ่งพิมพ์มีหลายชนิด ได้แก่ เอกสาร หนังสือเรียน หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร บันทึกรายงาน ฯลฯ

2. สื่อเทคโนโลยี หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่ผลิตขึ้นใช้ควบคู่กับเครื่องมือโสตทัศนวัสดุหรือเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น แถบบันทึกภาพพร้อมเสียง (วีดิทัศน์) แถบบันทึกเสียง ภาพนิ่ง สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน นอกจากนี้สื่อเทคโนโลยี ยังหมายรวมถึง กระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการเรียนรู้ การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นต้น

3. สื่ออื่นๆ นอกเหนือจากสื่อ 2 ประเภทที่กล่าวไปแล้วยังมีสื่ออื่นๆ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อเทคโนโลยี สื่อดังกล่าวได้แก่

3.1 บุคคล หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ความสามารถความเชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ ซึ่งสามารถถ่ายทอดสาระความรู้แนวคิด และประสบการณ์ไปสู่บุคคลอื่น เช่น บุคลากรในห้อง診แพทย์ ตำรวจ นักธุรกิจ เป็นต้น

3.2 ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติและสภาพแวดล้อม
ตัวผู้เรียน เช่น พืชผัก ผลไม้ ปรากฏการณ์ ห้องปฏิบัติการ เป็นต้น

3.3 กิจกรรม / กระบวนการ หมายถึง กิจกรรมหรือกระบวนการที่ผู้สอนและผู้เรียน
กำหนดขึ้นเพื่อสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ ใช้ในการฝึกทักษะซึ่งต้องใช้กระบวนการคิด
การปฏิบัติการเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้ของผู้เรียน เช่น บทบาทสมมติ การสาธิต
การจัดนิทรรศการ การทำโครงงาน เกม เพลง เป็นต้น

3.4 วัสดุ เครื่องมือและอุปกรณ์ หมายถึง วัสดุที่ประดิษฐ์ขึ้นใช้เพื่อประกอบการเรียนรู้
เช่น หุ่นจำลอง แผนภูมิ แผนที่ ตาราง สถิติ รวมถึงสื่อประเภทเครื่องมือและอุปกรณ์ที่
จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานต่างๆ เช่น อุปกรณ์ทดลองวิทยาศาสตร์ เครื่องมือช่าง เป็นต้น

กระบวนการเรียนรู้

นอกจากจะมีการใช้สื่อการเรียนรู้แล้วกระบวนการเรียนรู้ก็มีส่วนสำคัญที่จะนำไปสู่การ
เรียนรู้โดยผ่านสื่อการเรียนรู้

ทิสนา (2548) ได้กล่าวถึงความหมายของกระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินการอย่าง
เป็นขั้นตอนหรือการใช้วิธีการต่างๆ ที่ช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ และการเรียนรู้ ในความหมาย
ของ “ผลการเรียนรู้” ซึ่งได้แก่ความรู้ความเข้าใจในสาระต่างๆความสามารถในการกระทำ การใช้
ทักษะกระบวนการต่างๆรวมทั้งความรู้สึกรู้สึกหรือเจตคติอันเป็นผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้
หรือการใช้วิธีการเรียนรู้ กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าการเรียนรู้มีลักษณะเป็นทั้งผลลัพธ์อันเป็นเป้าหมาย
ปลายทางและวิธีการนำไปสู่เป้าหมาย ซึ่งลักษณะทั้งสองเป็นองค์ประกอบที่สัมพันธ์กันและส่งผล
ตกกระทบต่อกัน หากบุคคลมีกระบวนการแสวงหาความรู้ที่ดีมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับตน
บุคคลนั้นก็ย่อมมีโอกาสที่เกิดความรู้ความเข้าใจในสาระหรือกระบวนการต่างๆ ได้อย่างกระจ่าง
ท่องแท้และลึกซึ้ง เกิดความรู้สึกรู้สึกหรือเจตคติไปในทางที่เหมาะสมและเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้าน
การกระทำหรือพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์

Kimble and Camegie (2525: 131 อ้างถึงใน กมลรัตน์, 2523) กล่าวว่า “การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร โดยเป็นผลจากการฝึกฝน เมื่อได้รับการเสริมแรง มิใช่เป็นผลการตอบสนองตามธรรมชาติที่เรียกว่า ปฏิริยาสะท้อน (reflex) เช่น การกระพริบตาเมื่อผงเข้าตา เป็นต้น หรือวุฒิภาวะหรือยา”

Hilguard and Bower (2523: 131 อ้างถึงใน กมลรัตน์, 2523) กล่าวว่า “การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม อันเป็นผลมาจากการฝึกฝนและประสบการณ์ แต่มิใช่ผลที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เช่น สัญชาตญาณหรือวุฒิภาวะหรือจากการเปลี่ยนแปลงชั่วคราวของร่างกาย เช่น ความเมื่อยล้า พืชของยา”

ดังนั้น การเรียนรู้หมายถึง “กระบวนการที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเดิมไปเป็นพฤติกรรมใหม่ที่ค่อนข้างถาวร ซึ่งเป็นผลมาจากการรับประสบการณ์ หรือได้รับการฝึกฝน มิใช่เป็นผลจากการตอบสนองตามธรรมชาติ หรือสัญชาตญาณ วุฒิภาวะ พืชยาต่างๆ รวมทั้งอุบัติเหตุหรือความบังเอิญ”

และทั้งนี้ในกระบวนการเรียนรู้ของคนเรานั้นจะประกอบขึ้นด้วยขั้นตอนต่างๆ ซึ่งนักจิตวิทยาได้อธิบายไว้หลายชั้น เช่น ครอนบาค บรูเนอร์ บลูม กาเย่

กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดของครอนบาค

Cronbach (1963 อ้างถึงใน กมลรัตน์, 2523) ได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ของคนเราไว้ว่า ในการเรียนรู้มีขั้นตอนดังนี้

1. จุดมุ่งหมาย (goal) หมายถึง สิ่ง que ผู้เรียนได้รับจากการเรียน
2. ความพร้อม (readiness) หมายถึง ระดับวุฒิภาวะและความสามารถในการเรียน
3. สถานการณ์ (situation) หมายถึง ตัวครู บทเรียน วิธีสอน สื่อการสอน กิจกรรมการเรียน บรรยากาศการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมอื่น

4. การแปลความหมาย (interpretation) หมายถึง การพิจารณาและตีความหมายในสถานการณ์ที่ได้รับรู้มา
5. การตอบสนอง (response) หมายถึง การลงมือแสดงพฤติกรรมต่อสถานการณ์ที่ได้รับรู้มา
6. ผลที่ตามมา (consequence) หมายถึง ผลที่เกิดจากการตอบสนองว่าสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหรือไม่ ถ้าสอดคล้องถือว่าการเรียนรู้เกิดขึ้น แต่ถ้ายังไม่สอดคล้องแสดงว่ายังไม่มีการเรียนรู้เกิดขึ้น
7. ปฏิกริยาต่อความผิดหวัง (reaction to thwarting) หมายถึง การพบกับความผิดหวัง จึงต้องไปตั้งต้นในขั้นที่หนึ่งใหม่

กระบวนการเรียนรู้ตามแนวความคิดของกาเย

Gagne (1970) ได้จัดลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ของคนเรามาจากขั้นต่ำไปสู่ขั้นสูง รวม 4 ขั้นตามลำดับ ดังนี้

1. การเรียนรู้ข้อเท็จจริง (factual learning) เมื่อบุคคลได้เรียนรู้ไปแล้ว จะแสดงพฤติกรรมโดยระบุชื่อ วัน เดือน ปี สถานที่และเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นได้
2. การเรียนรู้แนวความคิดหรือมโนภาพ (conceptual learning) เมื่อบุคคลได้เรียนรู้ในขั้นที่ 1 แล้ว จะสามารถบอกความแจ่มแจ้งของสิ่งต่างๆได้
3. การเรียนรู้การใช้กฎเกณฑ์ (principle learning) เมื่อบุคคลได้เรียนรู้ในขั้นที่ 2 แล้ว บุคคลจะเรียนรู้ในขั้นที่ 3 คือ การอธิบายและการแสดงความสัมพันธ์ของแนวความคิดหรือมโนภาพ (concept) ได้
4. การรู้แก้ปัญหา (problem solving) เมื่อบุคคลได้เรียนรู้ในขั้นที่ 3 แล้ว บุคคลจะเรียนรู้ในขั้นที่ 4 คือ สามารถประยุกต์กฎเกณฑ์ไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆได้ และสามารถแก้ปัญหาต่างๆได้

องค์ประกอบสำคัญที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้

Gagne (1970: 133) กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ

1. ผู้เรียน (The learner) ซึ่งประกอบไปด้วยอวัยวะรับสัมผัส 5 ชนิด (คือ หู ตา จมูก ลิ้น และกาย) ระบบประสาทส่วนกลาง (A central nervous system) และกล้ามเนื้อ (muscles)
2. สิ่งเร้า (stimulus) หรือสถานการณ์ต่างๆ (a stimulus situation) สิ่งเร้า หมายถึง สิ่งแวดล้อมต่างๆรอบตัวผู้เรียน สำหรับสถานการณ์ต่างๆ ที่เป็นสิ่งเร้า ได้แก่ สถานการณ์หลายๆสถานะที่เกิดขึ้นรอบตัวผู้เรียน
3. การตอบสนอง (response) เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับสิ่งเร้า เช่น น.ส.สมศรี ห่อริมฝีปากเมื่อเห็นมะนาว ในที่นี้มะนาวเป็นสิ่งเร้า การห่อปากหรือการตอบสนอง เพราะเรียนรู้มะนาวเปรี้ยว

นักจิตวิทยาได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นในตัวบุคคลได้และจะมีปริมาณมากน้อย หรือมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ คือ

1. แรงจูงใจ (motive) เปรียบเสมือนบันไดขั้นต้นของการที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆคนเราจะเรียนรู้ได้ดีหากเขามีแรงจูงใจในบทเรียนที่เขาเรียน เช่น เรื่องนั้นแปลกใหม่ น่าตื่นเต้น หรือตรงกับความต้องการของเขา
2. กระบวนการสอน (teaching procedure) ในบางครั้งผู้เรียนมีความตั้งใจที่จะเรียนเรื่องนั้นอยู่แล้ว เพราะกระบวนการสอนของครูไม่ดีพอ กระบวนการสอนที่ส่งผลให้การเรียนมีประสิทธิภาพมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องเป็นกระบวนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียนได้แจ่มแจ้ง ไม่สับสน งุนงง
3. กระบวนการเรียน (studying procedure) การเรียนของตนเรานั้นเกิดจากการที่ประสาทสัมผัส (sense) ได้รับการเร้าจากสิ่งเร้า (stimulus) บุคคลจะสามารถเรียนรู้และเข้าใจในสิ่งเร้านั้นอย่างถูกต้องมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับระดับความสัมพันธ์ของสิ่งเร้า

ประเภทของการเรียนรู้

พรรณิ (2528: 209-210) กล่าวถึงการแบ่งประเภทการเรียนรู้ ตามแนวคิดของ Gagne มี 5 ประเภทดังนี้

1. ทักษะเชาว์ปัญญา (intellectual skills) หมายถึงสมรรถภาพที่ทำให้คนมีความสามารถกระทำ หรือสนองตอบต่อสิ่งแวดล้อม โดยใช้สัญญาณต่างๆ อันได้แก่ ภาษา จำนวนและอื่นๆ แทนวัตถุสิ่งของหรือของจริง ทักษะเชาว์ปัญญานี้ครอบคลุมประเภทการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถจำแนกและแยกแยะและจำแนกได้(ขั้นที่ 5) เรียนรู้ความคิดรวบยอดทั้งรูปธรรมและนามธรรม (ขั้นที่ 6) ตลอดจนการเรียนรู้กฎเกณฑ์หรือหลักเกณฑ์ (ขั้นที่ 7)
2. ยุทธศาสตร์ในการรู้คิด (cognitive strategies) เป็นการกระบวนกรภายในของมนุษย์ ซึ่งควบคุมการเรียนรู้ ควบคุมความคิด ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ถึงวิธีที่จะเรียน ทำอย่างไร แล้วจึงจะจำได้ เป็นทักษะทางปัญญาลักษณะพิเศษ หมายถึงการเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหานั้นเอง เป็นลักษณะที่จัดระเบียบภายใน ซึ่งเป็นแนวการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลเป็นกระบวนการที่ใช้ในการจัดระบวนกรของความตั้งใจ การเรียนรู้ การจำ การคิด การเกิดยุทธศาสตร์ความรู้ ความเข้าใจได้นั้น ผู้เรียนต้องกระทำและค้นพบด้วยตนเอง เป็นเรื่องภายในของแต่ละบุคคล โดยใช้การเรียนรู้แบบค้นพบ
3. การเรียนรู้สารสนเทศทางวาจา (information) เป็นการเรียนรู้ข้อเท็จจริง หรือข้อสนเทศต่างๆ โดยการใช่วาจา เป็นความสามารถที่ผู้เรียนสามารถบอกข้อเท็จจริงหรือความคิด หรือการเรียกชื่อสิ่งต่างๆในรูปของหลักการ หรือทฤษฎี โดยที่ผู้เรียนมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งนั้นๆแล้ว ข้อสนเทศทั้งหลายนั้นเมื่อได้จัดระบบที่เกี่ยวข้องกันและสรุปเป็นพวกไว้ดีแล้ว เรียกว่าความรู้ การเรียนรู้แน่นอนจะมีตั้งแต่เรียนเรียกชื่อสิ่งต่างๆ ในด้านความรู้ ความเข้าใจ เช่น ความรู้ในข้อเท็จจริง ความรู้ในความคิดรวบยอด ความรู้ในหลักการ
4. การเรียนรู้ทักษะการเคลื่อนไหว (motor skills) หมายถึง การทำงานประสานความสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อส่วนต่างๆของมนุษย์ ซึ่งการเรียนรู้ทักษะการเคลื่อนไหว จะประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1)ทักษะ หมายถึง ความสามารถในการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อส่วนต่างๆ และ 2)กระบวนการในการเคลื่อนไหว ซึ่งกายเถื่อว่าเป็นเรื่องของสติปัญญา เป็นเรื่องของขั้นตอนในการทำนั้นเอง ซึ่งผู้เรียนจะต้องรู้ว่าควรจะทำอะไร ก่อน-หลัง การเรียนรู้ทักษะต้องกระทำบ่อยๆ

มีแบบให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ มีการประเมินผลย้อนกลับในชั้นพลันยิ่งดี จึงจะเห็นได้ว่าการเรียนทักษะจะได้ผลดี ต้องอาศัยสื่อการสอนช่วยด้วย เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ ฯลฯ

5. ทักษคติ (attitudes) ในการจัดการเรียนการสอน นอกจากจะคำนึงถึงสมรรถภาพที่ต้องการให้ผู้เรียนแสดงออกแล้ว ยังต้องคำนึงถึงทัศนคติของผู้เรียน ในการกระทำสิ่งต่างๆ ด้วย โดยเฉพาะเด็กเกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชาและกิจกรรมในการเรียนโดยทั่วไป

แนวคิดเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

การเห็นคุณค่าในตนเอง (self-esteem) เป็นการประเมินคุณค่าแห่งตนของบุคคลโดยแสดงออกในรูปของทัศนคติที่มีต่อการยอมรับว่าตนมีความสำคัญ มีความสามารถ มีความสำเร็จ และมีคุณค่า ซึ่งจะสื่อออกมาเป็นคำพูด หรือพฤติกรรมอื่นๆ (Coopersmith, 1981: 5; 1984: 5) ซึ่ง บางครั้งใช้คำว่า ความนับถือตนเอง การเห็นพ้องด้วยตนเอง การปกป้องตนเอง การยอมรับตนเองหรือภาพลักษณ์ของตนเอง (Taylor, Muhlenkamp and Sayles อ้างถึงใน เสาวภา, 2534: 35) และให้สัญลักษณ์จนกลายเป็นประสบการณ์ส่วนตัว ซึ่งจะพัฒนาต่อมาเป็นความคิดเกี่ยวกับตน (self – concept) “ตน” หมายถึง ความคิดหรือมโนภาพของบุคคลรับรู้ตนเอง และรับรู้สัมพันธ์ภาพที่ตนเองมีต่อบุคคลอื่น และสิ่งอื่นในชีวิต (Rogers, 1959: 200) ตนจึงเป็นผลรวมจากการที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม กลายมาเป็นเอกลักษณ์เฉพาะบุคคล

ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง

คำว่า “การเห็นคุณค่าในตนเอง” ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายๆ แบบในแนวนุษยนิยม ดังนี้

Ausubel (1968: 403) กล่าวว่า “เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในตนเองมีความสามารถทำอะไรให้สำเร็จได้ ความเชื่อว่าตนเองสำคัญและมีคุณค่าในฐานะมนุษย์คนหนึ่ง”

Bandura (1986: 356) กล่าวถึง “ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองว่าหมายถึงการประเมินตนเองของบุคคลว่ามีคุณค่าสูงหรือคุณค่าต่ำ”

Branden (1981: 110-125) กล่าวว่า เป็นลักษณะของความเชื่อมั่นและความนับถือในตนเอง ที่เกิดจากความเชื่อมั่นในควมมีคุณค่าของตนเอง ความมั่นใจในความสามารถของตนเองที่จะ ประสบความสำเร็จในสิ่งที่พอใจ

Coopersmith (อ้างถึงใน นาคยา, 2523: 5) ให้ความหมายว่า เป็นการตัดสินใจคุณค่าของตนเอง ซึ่งแสดงถึงทัศนคติที่บุคคลมีต่อตนเอง เป็นการยอมรับหรือไม่ยอมรับตนเอง และแสดงถึงขอบเขตของความเชื่อที่บุคคลมีต่อความสามารถ ความสำคัญ ความสำเร็จและควมมีคุณค่าของตน

Maslow (1970: 45) กล่าวว่า เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีความเข้มแข็ง มีสมรรถภาพในการกระทำสิ่งต่างๆ มีความเชี่ยวชาญและมีความสามารถ

Rosenberg (1979: 13) ให้ความหมายว่า “เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในตนเองเกี่ยวกับการยอมรับตนเอง นับถือตนเอง ความเชื่อถือในตนเอง เป็นการประเมินตนเองทั้งด้านบวกและด้านลบ

เกียรติวรรณ (2533: 87) ให้ความหมายว่า “เป็นความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีค่า มีความสามารถ มีความภูมิใจในเอกลักษณ์ของตนเอง มั่นใจในการกระทำของชีวิตได้โดยไม่ต้องรอฟังผู้อื่นหรือสิ่งอื่น”

กล่าวโดยสรุป การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความนึกคิดที่บุคคลมีต่อตนเองต่อตนเองจากการประเมินตนเองว่ามีคุณค่า มีความเชื่อมั่น และมีความสามารถในการกระทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จ

ในทัศนะของ Maslow (1970: 45) เชื่อว่าบุคคลทุกคนมีความต้องการเห็นคุณค่า (self-needs) ซึ่งมีองค์ประกอบ 2 ประการ คือ

1. ความต้องการเห็นคุณค่าในตนเอง (self-esteem) คือ ความปรารถนาของบุคคลที่ต้องการให้ตนเองมีความเข้มแข็ง ความสำเร็จ มีความสามารถเพียงพอ มีความเชี่ยวชาญ มีความมั่นใจที่จะเผชิญหน้ากับสิ่งต่างๆ โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น และมีความเป็นอิสระ

2. ความต้องการเห็นคุณค่าจากผู้อื่น (esteem of others) คือ ความปรารถนาของบุคคลที่ต้องการให้ผู้อื่นเห็นว่า ตนเองเป็นผู้มีชื่อเสียง มีเกียรติ มีตำแหน่งฐานะ มีบารมี มีลักษณะเด่นเป็นที่ยอมรับ ได้รับความสนใจ มีความสำคัญ มีศักดิ์ศรี และเป็นที่ชื่นชมของผู้อื่น

ความต้องการเห็นคุณค่านี้ หากบุคคลได้รับก็จะเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีความเข้มแข็ง มีศักยภาพ มีความสามารถเพียงพอ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีประโยชน์สำหรับการดำเนินชีวิต และจำเป็นสำหรับการอยู่ในสังคม ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ทำให้บุคคลมีโอกาไปสู่ภาวะการนับรรลุศักยภาพแห่งตน (self - actualization)

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง

จากการศึกษา พบว่าองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองมี 2 ประการ คือ องค์ประกอบภายในตน และองค์ประกอบภายนอกตน (Coopersmith, 1981: 118-119)

1. องค์ประกอบภายในตน หมายถึง องค์ประกอบที่เป็นลักษณะเฉพาะของบุคคล ประกอบด้วย

1.1 ลักษณะทางกายภาพ (physical attributes) เช่น รูปร่าง ความแข็งแรง ความคล่องแคล่ว รวดเร็วของร่างกาย ผู้ที่มีลักษณะทางกายภาพ ที่ดีจะมีการเห็นคุณค่าในตนเองดีกว่าผู้ที่มีลักษณะทางกายภาพที่ไม่ดี แต่อย่างไรก็ตาม ค่านิยมเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพของแต่ละสังคมแตกต่างกัน ลักษณะทางกายภาพแบบใดจะส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับค่านิยมของสังคมนั้นๆ (Coopersmith, 1981: 120-123)

1.2 สมรรถภาพ ความสามารถ และผลงาน (general capacity, ability and performance) ลักษณะทั้ง 3 ด้านนี้ จะสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน แต่ละลักษณะจะสัมพันธ์กับแรงจูงใจ และศักยภาพในการบรรลุถึงผลสำเร็จของบุคคล จึงมีผลสัมพันธ์ในทางบวกกับความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคล (Coopersmith, 1981: 123-129)

1.3 ภาวะทางอารมณ์ (affective stages) ภาวะทางอารมณ์ของบุคคลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการประเมินตนเองของบุคคล (Coopersmith, 1981: 130-134) พบว่าบุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ จะมีอารมณ์ที่ไม่เป็นสุขมากกว่าบุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าใน

ตนเองปานกลางหรือสูง และยังพบว่าคนที่มีความวิตกกังวลต่อตนเองในทางบวกจะมีความสุขสนุกสนานร่าเริงและมีการแสดงออกถึงอารมณ์ที่เป็นสุข และปราศจากความกังวลมากกว่า

1.4 ปัญหา และความเจ็บป่วย (problems and pathology) (Coopersmith, 1981: 138) พบว่า บุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ จะมีพฤติกรรมในการทำลายมีความวิตกกังวล และมีอาการของโรคทางกายที่เกิดจากจิตมากกว่าบุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองปานกลางหรือสูง มีหลายทฤษฎีเชื่อว่า ผู้ที่มีปัญหาพฤติกรรมเบี่ยงเบน เช่น พวกที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว หรือต่อต้านสังคม เป็นผลมาจากมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ

1.5 ค่านิยมส่วนบุคคล (self - values) บุคคลจะประเมินตนเองกับสิ่งที่ตนให้คุณค่าให้ความสำคัญ ถ้าได้มีการกระทำสอดคล้องกับค่านิยมของตนเองแล้ว บุคคลนั้นจะมีแนวโน้มที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองมากขึ้น (Coopersmith, 1981: 142)

1.6 ระดับความมุ่งหวัง (level of aspiration) การตัดสินคุณค่าของตนอยู่บนพื้นฐานของการเปรียบเทียบผลงานและความสามารถ กับระดับเกณฑ์ความสำเร็จที่ตนตั้งไว้ถ้าบุคคลมีผลงานและความสามารถตรงตามเกณฑ์ หรือดีกว่าเกณฑ์ที่กำหนด บุคคลจะเกิดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง (Coopersmith, 1981: 142)

2. องค์ประกอบภายนอกคน หมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์ด้วยจากการศึกษาของ (Coopersmith อ้างถึงใน นาคยา, 2532: 4 – 6) พบว่าสภาพแวดล้อมภายนอกดังกล่าวประกอบด้วย ความสัมพันธ์กับพ่อ แม่ ตั้งแต่เด็กจนโต เช่น ตอนเด็กพ่อแม่ให้ความยอมรับในความรู้สึกและความคิดจะช่วยส่งเสริมให้เกิดการยอมรับการเห็นคุณค่าในตนเอง และโรงเรียนที่เปิดโอกาสให้ทำกิจกรรมต่างๆอย่างมีอิสระจะพัฒนาความรู้สึกการเห็นคุณค่าในตนเอง รวมทั้งกลุ่มเพื่อนซึ่งหากในวัยเด็กเป็นบุคคลที่ไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน จะทำให้รู้สึกว่ามีใครชอบและไม่นับถือตนเอง

ลักษณะของคนที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง

Coopersmith (อ้างถึง นาคยา, 2532: 6) ได้เสนอทัศนะสรุปได้ว่า บุคคลจะแสดงระดับความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองที่แตกต่างกันออกมาอย่างรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว ทั้งลักษณะท่าทาง น้ำเสียง คำพูด และพฤติกรรม

บุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูง (Gellerman อ้างถึงใน วรรณระวี, 2534: 7) กล่าวไว้สรุปได้ว่า การทำให้ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้นจะมีผลต่อการเพิ่มระดับแรงจูงใจในการเรียนรู้ มีความเชื่อมั่นในความสามารถที่จะเรียนรู้ (Sharauger อ้างถึงใน บุปผา, 2534: 2) เป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ในการกระทำสิ่งต่างๆ สนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว (Ellison and Firestone อ้างถึงใน ศรีนวล, 2535: 35) มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ (นารา, 2528: 29) มีพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสม (กาญจนา, 2523: บทคัดย่อ) เชื่อมั่นในตนเองว่ามีความสามารถในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ มองโลกในแง่ดีตระหนักถึงความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่นและสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อมได้ (Coopersmith อ้างถึงใน นาคยา, 2532 : 35)

สำหรับผู้ที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ จะอยู่ในภาวะความไม่สอดคล้องกลมกลืน “ตน” มักใช้กลไกในการป้องกันตนเอง ระบุว่าตนเองด้อยหรือมีคุณค่าเกินความเป็นจริง ซึ่งส่งผลให้บุคคลเหล่านี้เกิดความรู้สึกว่าตนเองมีปมด้อย วิตกกังวล เก็บตัว ไม่ชอบการแสดงตน แสวงหาการยอมรับจากบุคคลอื่นเพื่อให้เกิดการยอมรับ บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำมักแสดง ความเข้มแข็งให้ปรากฏออกมาเสมอๆ แต่แท้จริงแล้วบุคคลเหล่านี้จะมีความรู้สึกหวาดกลัว ท้อแท้ ไม่มั่นใจในตนเอง มักตกอยู่ใต้อิทธิพลของผู้อื่น หวั่นไหวต่อคำวิจารณ์ มีความยุ่งยากใจในการแก้ปัญหา และไม่สามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่นได้ (Coopersmith อ้างถึงใน นาคยา, 2532: 6-7) มีประสิทธิภาพในการทำงานต่ำ มักชอบทำลายมากกว่าเห็นคุณค่าและจะมีความรู้สึกว่าช่วยตนเองได้ไม่ดี (อ้างถึงศรีนวล, 2525: 35)

นักแสดงละครโทรทัศน์ไทย

ในความหมายของการเป็นนักแสดงละครโทรทัศน์ นั้นได้มีผู้เชี่ยวชาญหลายท่านให้ความหมายไว้ ซึ่งมี มาณวิกา (2528) ได้กล่าวถึงความหมายของนักแสดงไว้ดังนี้

ผู้แสดง คือ ผู้ที่สวมบทบาท ปลุกตัวหนังสือให้มีชีวิต จิตใจ เป็นตัวเป็นตนขึ้น การแสดงไม่ใช่การออกท่าทางอย่างกายบริหาร หรือการเชิดหุ่น แต่จะต้องเข้าใจถึงอารมณ์ ลักษณะของตัวละครในเรื่อง (character) ให้ได้แล้วสามารถถ่ายทอดความรู้สึกนั้นออกมาด้วยการแสดงให้คนดูเข้าใจในการสื่อความหมาย ชักจูงให้ติดตามดู และเกิดอารมณ์ร่วมคล้อยตามอย่างที่เรียกว่า “ติดบทแตก” หรือเข้าถึงอารมณ์ศิลปิน

ในการณ์ปรากฏตัวทางโทรทัศน์ ผู้แสดงจะต่างกับผู้ประกาศตรงที่ผู้ชมจะมุ่งชมที่บทบาท (character) และบุคลิกภาพ (personality) ของผู้แสดง การเป็นผู้แสดงที่ดีความสามารถนั้น เรื่องแรกที่จะต้องเรียนรู้ถึงศิลปะการแสดงทั้งหมด และพื้นฐานของการแสดงทางโทรทัศน์ซึ่งผู้แสดงทุกคนควรทราบ เนื่องจากการแสดงทางโทรทัศน์นั้นภาพและเสียงของผู้แสดงต้องผสมกลมกลืนกันทำให้ยากกว่าการทางภาพยนตร์ หลักพื้นฐานของการแสดงทางโทรทัศน์นี้ได้แก่

1. ผู้ชม (audience) การแสดงทางโทรทัศน์ ผู้แสดงจะไม่สามารถเห็นสีหน้า ความพึงพอใจของผู้ชม ขณะเดียวกันก็เป็นการแสดงซึ่งผู้กำกับรายการเลือกภาพผู้แสดงบางมุมบางท่าออกอากาศผ่านกล้อง ผู้แสดงจึงควรระลึกระลึกการแสดงให้ดูสมจริงสมจังและเป็นธรรมชาติมากที่สุด

2. อากัปกริยา (actions) เนื่องจากกล้องโทรทัศน์มีข้อจำกัดหลายด้าน เช่น กล้องสามารถจับภาพใกล้ที่สุดได้ไม่เท่าสายตาบุคคลธรรมดา การแสดงอากัปกริยาที่จะต้องอยู่ภายในขอบเขตที่กล้องสามารถจับภาพได้ ผู้แสดงจึงควรปรับตัวให้เคยชินกับการแสดงอารมณ์มากกว่าอากัปกริยา

3. อารมณ์ (emotion) แม้กล้องโทรทัศน์จะไม่มีข้อจำกัดด้านการแสดงอารมณ์ดังกล่าวแล้ว แต่ผู้แสดงก็ควรระมัดระวังมิให้การแสดงอารมณ์ไม่มากหรือน้อยเกินไป(และควรแสดงอารมณ์ให้เป็นจังหวะต่อเนื่อง

4. ตำแหน่งที่แสดง (blocking) ผู้แสดงต้องแสดงโดยอยู่ในตำแหน่งต่างๆ ตามที่ได้ซ้อมไว้ก่อนออกอากาศเพื่อให้ได้ภาพการแสดงอยู่ในกรอบภาพของจอโทรทัศน์ หากผู้แสดงผิดคิวจำตำแหน่งที่แสดงไว้ไม่ได้ย่อมก่อให้เกิดความยุ่งยากแก่การจัดแสง เสียง และการประกอบภาพได้

5. การพูด (speech) ในการแสดงทางโทรทัศน์มักใช้ไมโครโฟนประเภทบูม ซึ่งสามารถรับเสียงจากผู้แสดงได้ระยะไกล ผู้แสดงจึงไม่จำเป็นต้องพูดเสียงค่อยหรือดังตามความใกล้ไกลของไมโครโฟน ควรพูดชัดเจนดังตามธรรมดาและเป็นไปตามธรรมชาติ

6. การจำบท (memorizing lines) ผู้แสดงทางโทรทัศน์จำเป็นต้องจำบทสนทนา (ทั้งภาพและเสียง) ในบทให้แม่นยำเพื่อสามารถพูดได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว ทำให้การแสดงต่อเนื่องไม่เสียจังหวะ เพราะการแสดงโทรทัศน์ไม่สามารถพูดเพิ่มเติมได้

7. การเปลี่ยนเครื่องแต่งกายและแต่งหน้า (costume and make-up changes) ในการแสดงละครสด ผู้แสดงจะเดินออกจากฉากเพื่อเปลี่ยนเครื่องแต่งกายและแต่งหน้าให้ถูกต้องกับกล้องอย่างเงียบที่สุดและใช้เวลาน้อยที่สุด

8. เวลา (timing) ผู้แสดงที่ดีควรตรงต่อเวลาและจำคิวการแสดง โดยสามารถทำตามคำสั่งของผู้กำกับเวทีได้อย่างรวดเร็ว ไม่ลังเล จะสามารถทำให้การแสดงเป็นไปตามที่กำหนดไว้โดยไม่ผิดพลาด

9. ความสัมพันธ์กับผู้กำกับรายการ (director – actor relationship) เมื่อเป็นผู้แสดงทางโทรทัศน์ ไม่ควรใช้อารมณ์กับผู้ร่วมงาน เพราะการแสดงทางโทรทัศน์นั้นต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายคนนับตั้งแต่ผู้กำกับรายการลงมาถึงผู้ช่วยกล้อง พึงตระหนักว่าแม้ผู้แสดงมีความสำคัญ แต่บุคคลอื่นก็มีความสำคัญด้วยและการแสดงนั้นต้องใช้ความสามารถของตนเองและมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงานคนอื่นๆ

10. พื้นฐานสำหรับผู้แสดง (background for television Actors) สิ่งที่ดีที่สุดสำหรับการแสดงโทรทัศน์คือ ความรู้ด้านศิลปการแสดงและประสบการณ์การแสดงภาพยนตร์ ละครเวที ตลอดจนการแสดงทางวิทยุ จนกล่าวกันว่ายิ่งผู้แสดงมีความรู้ด้านการแสดงมากเท่าใด การแสดงทางโทรทัศน์ก็จะยิ่งดีขึ้นเพียงนั้น

นอกจากนี้ สาวิตรี (2545) ยังได้มีการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของละครโทรทัศน์ ที่ผู้ชมละครจะมีท่าทีและแสดงปฏิกิริยาในขณะชมละครราวกับว่าเรื่องราวในละครนั้นเป็นเรื่องจริง ตัวอย่างที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งและตลอดเวลาสำหรับวงการละครโทรทัศน์ไทยก็คือ การที่ผู้ชมบางคนเกิดความรู้สึกอิน (In) หรือมีความรู้สึกร่วมไปกับเนื้อหาของละคร เช่น แม้คำหลายคนรู้สึกเกลียดนางอิจฉาในละครที่มักจะกลั่นแกล้งนางเอกสารพัดถึงขนาดไม่ยอมขายของให้และต่อว่านักแสดงคนนั้นอย่างเสียหาย แต่ถ้าเป็นพระเอกนางเอกแม้คำจะสงสาร เห็นใจขายจึงให้ในราคาถูกหรือให้ฟรีเลยก็มีหรือว่ามีนักธุรกิจท่านหนึ่งโทรศัพท์ไปถามนักแสดงที่สวมบทเป็นตัวละครนักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในละครเรื่อง “รักในรอยเส้น” ว่ามีเคล็ดลับในการทำธุรกิจอย่างไร เป็นต้น

การที่ผู้ชมละครโทรทัศน์เกิดความรู้สึกอินหรือมีอารมณ์ร่วมในระหว่างชมละครโดยเชื่อว่านักแสดงที่มารับบทเป็นตัวละครตัวต่าง ๆ ในละครเรื่องนั้นมีนิสัย พฤติกรรมและประกอบอาชีพเหมือนกับที่แสดงออกในละครจริง ๆ นั้นอาจจะเป็นเพราะฉาก การแต่งตัว บทสนทนา เหล่านี้ล้วน

แต่เป็นความจริงทั้งสิ้น ซึ่งตัวละครในละครจะใช้ประโยชน์ที่น่าที่เหมือนกับคนสังคมจริงใช้กันอยู่และประการที่สำคัญที่สุดคือ ความสามารถทางการแสดงของนักแสดงที่สามารถเข้าใจบทบาทการแสดงและเข้าถึงอารมณ์ของตัวละครในเรื่อง ทำให้การแสดงออกมาอย่างสมบูรณ์ที่สุด เรียกว่า “ดิบทแตก” ทำให้ผู้ชมคล้อยไปตามการแสดงนั้นโดยปริยาย และด้วยศักยภาพของนักแสดงนี้เองที่จะเป็นตัวกำหนดความสำเร็จของละคร กล่าวคือ ละครแต่ละเรื่องจะได้รับการคาดเดาความนิยม (rating) จากนักแสดงที่ร่วมแสดงในละครเรื่องนั้น ๆ ซึ่งโดยมากแล้วจะนั่นหนักไปที่นักแสดงหลักของเรื่อง ได้แก่ พระเอกและนางเอก และถ้าสังเกตแล้วจะพบว่าในทุก ๆ ครั้ง ที่มีข่าวคราวของการเปิดกล้องละครเรื่องใดเรื่องหนึ่งสิ่งที่มีสื่อมวลชนสนใจมากที่สุดและต้องการทราบเพื่อนำไปเสนอต่อประชาชนในเนื้อหาข่าว คือ นักแสดงคนไหนที่จะมารับบทเป็นพระเอกและนางเอกของเรื่อง ซึ่งในส่วนของการผลิตละครโทรทัศน์ของไทย ผู้จัดละครส่วนใหญ่มักจะมุ่งนำเสนอที่ตัวนักแสดงนำมากกว่าเนื้อเรื่อง โดยจะใช้นักแสดงนำที่มีชื่อเสียงเป็นจุดขายเสริมความน่าสนใจของเรื่องอีกที เพราะถ้าไม่ใช้นักแสดงที่กำลังมีชื่อเสียงในขณะนั้นเป็นผู้แสดงแล้วผู้ชมก็มักจะไม่วาดละครเรื่องนั้น ดังนั้น นักแสดงจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนช่วยในการส่งเสริมกระแสของละครไปยังผู้ชม ซึ่งมีการศึกษาถึงลักษณะที่ผู้ผลิตละครโทรทัศน์ในประเทศไทยใช้นักแสดงเป็นจุดขายและดึงดูดผู้ชมแล้วพบว่ามิกลยุทธ์เด่น ๆ ที่สำคัญอยู่ 5 แบบด้วยกัน คือ

1. การนำนักแสดงคู่ขวัญของผู้ชมมาประกบคู่กัน โดยลักษณะของการประชาสัมพันธ์ละครผ่านหน้าหนังสือพิมพ์บันเทิงนั้นแสดงออกมาในแง่ที่ว่าละครเรื่องนี้ได้นำนักแสดงคู่ขวัญ ซึ่งเป็นขวัญใจของผู้ชมละครโทรทัศน์ทั่วประเทศมาประกบคู่กันอีกครั้ง และจะพบว่าระหว่างการถ่ายทำละครเหล่านี้มักจะมีข่าวคราวความรัก ความสนิทสนมกันของนักแสดงทั้งสอง เพื่อเป็นผลให้ผู้ชมสนใจละครเรื่องนั้น ๆ มากขึ้น และสร้างความรู้สึกให้ผู้ชมรู้สึกสนใจว่านักแสดงทั้งคู่จะมาเป็นคู่ขวัญนอกจอจริง ๆ หรือไม่ เช่น คู่ของคุณสุนันท์ คงยิ่ง กับ ดนุพร ปุณณะกัณน์ วิธีการแบบนี้เป็นอีกกลยุทธ์หนึ่งซึ่งใช้สร้างความสนใจของผู้ชมต่อละครในระยะแรกได้เป็นอย่างดี ทั้งจากนักข่าวบันเทิง นอกจากจะนำเสนอข่าวคราวความรักหน้าของการถ่ายทำแล้วนักข่าวบันเทิงจะให้ความสนใจทั้งเรื่องราวรัก ๆ และลับ ๆ ของนักแสดงอีกด้วย วิธีการนำเสนอเช่นนี้จึงเป็นวิธีที่ช่วยสร้างกระแสของละครเป็นอย่างดี

2. การพลิกบทบาทการแสดง เป็นลักษณะการแสดงของนักแสดงที่เริ่มปรากฏมากขึ้นในระยะ 3-4 ปีที่ผ่านมา โดยเห็นได้เด่นชัดเป็นครั้งแรกในการเปลี่ยนบทบาทการแสดงของสันติสุข พรหมศิริ ในละครเรื่องเลือดเข้าตา รับบทเป็นสารวัตรที่โก่งกิน เห็นแก่ตัว และเห็นได้ชัดมากขึ้นในละครเรื่องต่อ ๆ มา เช่น การพลิกบทบาทของธัญญาเรศ รามณรงค์ กับการมารับบท

เป็นนางร้าย แย่งสามีเพื่อน ในละครเรื่อง “ สามีดีตรา ” หรือมารับบทเป็นทองประกาย สาวบ้านนอกใจแตก กร้านโลก มีสามี 7 คน หลังจากที่เคยรับบทเป็นนางเอกที่แสนดี อ่อนหวาน สดใสมานาน กลยุทธ์นี้นับเป็นอีกกลยุทธ์หนึ่งที่ช่วยสร้างกระแสของละครให้เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี เพราะจะเรียกร้องให้นักข่าวสนใจ การพลิกบทบาทของนักแสดงเหล่านั้นและตามมาที่กองถ่ายทำเพื่อถ่ายภาพไปตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์และนิตยสารฉบับต่าง ๆ จนกระทั่งผู้ชมรู้จักละครเรื่องนั้นเป็นอย่างดี แต่การพลิกบทบาทครั้งนั้นจะประสบความสำเร็จโดยได้รับความนิยมจากผู้ชมหรือไม่ ขึ้นอยู่กับความสามารถของนักแสดง

3. การใช้นักแสดงจำนวนมากในละครเรื่องเดียว เป็นการนำนักแสดงที่มีชื่อเสียงมาๆ จำนวนหลายๆคนมาร่วมแสดงละครเรื่องเดียวกัน เพื่อสร้างภาพพจน์ของละครเรื่องนั้นให้มีความยิ่งใหญ่ เรียกร้องให้นักข่าวมาทำข่าวในวันที่มีนักแสดงมาเข้าฉากหลายๆคน โดยบริษัทผู้ผลิตหรือสถานีโทรทัศน์จะส่งข่าวแจกไปยังหนังสือพิมพ์หรือนิตยสารฉบับต่างๆ เพื่อแจ้งว่าละครเรื่องนั้นๆ จะมีการถ่ายทำฉากใหญ่ๆ เชิญนักข่าวที่สนใจมาทำข่าวตามวันและเวลาที่แจ้งเอาไว้ เช่น ละครเรื่องลายมนุษย์ ที่รวมนักแสดงฝีมือดีทั้งรุ่นใหญ่และรุ่นเล็กไว้หลายคน เช่น ชลิตา เฟื่องอารมย์ , ปิยะมาศ โมนยะกุล, สุเชาว์ พงษ์วิไล, พรชิตา ณ สงขลา, เพ็ญเพชร เพ็ญกุล, วรธนะ กรรมกรทิพย์, ชาศริต เข้มนาม, เจมี บูเซอร์ ฯลฯ

4. การใช้นักแสดงที่มีชื่อเสียงโดดเด่น โดยมากแล้วละครที่ใช้กลยุทธ์นี้ในการนำเสนอ นั้นจะมีนักแสดงที่มีชื่อเสียงเป็นอย่างมากเป็นสิ่งที่ดึงดูดให้ผู้ชมมาให้ความสนใจกับละครเรื่องนั้นๆ โดยที่อาจจะเป็นตัวละครเอกตัวใดตัวหนึ่ง ซึ่งโดยมากมักจะเป็นพระเอกหรือนางเอก โดยไม่ต้องมีนักแสดงคนอื่นๆมาประกบด้วย โดยมากผู้ละครจะพยายามให้ผู้ชมและนักข่าวรู้สึกว่าการแสดงคนนั้นๆ ห่างหายจากวงการไปเป็นเวลานานพอสมควร เช่น ไปศึกษาต่อต่างประเทศ ไปบวชในต่างจังหวัด หรือนักแสดงคนนั้นๆจะต้องมีข่าวหรือฝีมือการแสดงที่โดดเด่นจนเป็นที่น่าจับตามองของนักข่าวและผู้ชม ตัวอย่างละครที่ใช้ในการส่งเสริมละครผ่านนักแสดงด้วยกลยุทธ์นี้ ได้แก่ ละครเรื่อง คน 2 คม ที่ใช้ ปฎิภาณ ปฐวีการณ์ และแคทริยา อิงลิช เป็นจุดขายของเรื่องโดยเฉพาะมอส ที่เพิ่งกลับมาจากเมืองนอกหลังจากไปศึกษาต่อที่ต่างประเทศเป็นเวลานานจับคู่กับ แคทริยา อิงลิช ที่ห่างหายจากวงการแสดงไปเป็นนักร้อง ทั้งสองคนหวนกลับมาคืนจอโทรทัศน์อีกครั้ง

นอกจากนี้ การรับแสดงละครของนักแสดงที่หันไปแสดงละครให้กับสถานีโทรทัศน์คู่แข่งก็นับเป็นอีกกรณีหนึ่งของการใช้กลยุทธ์นี้อีกด้วย เนื่องจากว่า ถ้านักแสดงคนนั้นมีชื่อเสียงในละครของสถานีโทรทัศน์ช่องใดช่องหนึ่งมากๆ และมารับแสดงละครของอีกสถานีหนึ่งนั้นจะ

ได้รับการนำเสนอข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ และนิตยสารบันเทิงมากกว่ารับแสดงละครให้สถานีเดียวกัน เช่น การข้ามช่องแสดงละครให้กับสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ของ ปิยธิดา วรมุสิก ในละครเรื่องเรื่อง “ปิ่นไพร”

5. การนำนักแสดงมาแสดงในบทบาทที่นักแสดงคนนั้นเคยแสดงและได้รับความนิยมมาก่อน กลยุทธ์นี้เป็นลักษณะของการใช้นักแสดงในการประชาสัมพันธ์และละครโทรทัศน์ที่ใช้กันเป็นอย่างมากในประเทศไทย ซึ่งอาจจะมีสาเหตุมาจากลักษณะของตัวละครนักแสดงคนนั้นมีลักษณะที่ใกล้เคียงกันมาก จนกระทั่งผู้ผลิตละครโทรทัศน์ก็กลัวว่าผู้ชมจะไม่ชอบละครที่ให้นักแสดงเปลี่ยนบทบาทมากเกินไป จนบางครั้งก็อาจจะจะเป็นสาเหตุให้ฝีมือการแสดงของนักแสดงคนนั้นไม่ก้าวหน้า เพราะลักษณะของการแสดงในบทบาทเดิมๆ จะไม่ทำให้นักแสดงคนนั้นได้พัฒนาฝีมือการแสดง เช่น สุวนันท์ คงยิ่ง ก็มักจะแสดงในบทของนางเอกแสนดี เรียบร้อย น่ารัก ร่าเริง แจ่มใส ดังนั้น นอกจากการให้นักแสดงในบทบาทที่ใกล้เคียงกับบทบาทใหม่ๆ บ้างเพื่อจะได้มีการพัฒนาทางการแสดงในส่วนอื่นๆ มากขึ้นเช่น การแสดงอารมณ์และความรู้สึก

กลยุทธ์เหล่านี้เป็นกลยุทธ์ที่ผู้ผลิตละครโทรทัศน์ไทยมักจะนิยมใช้ในการวางตัวนักแสดงหลักในละครโทรทัศน์ ซึ่งนักแสดงจะเป็นจุดแรกที่คนให้ความสนใจและแนะนำให้ผู้ชมได้รู้จัก รู้จักละครเรื่องนั้น เพราะนักแสดงที่มีชื่อเสียงจะทำให้คนข่าวกระตือรือร้นที่จะมาติดตามข่าวเพื่อนำเสนอแก่ผู้ชมละคร ดังนั้น ละครส่วนใหญ่จึงสรรหานักแสดงที่มีชื่อเสียงหรือมั่นใจได้ว่าสามารถสร้างข่าวให้ละครดังได้ด้วยมานำแสดงในละครเรื่องนั้น การแสดงละครโทรทัศน์นั้นต้องอาศัยรากฐานมาจาก 3 สิ่งคือ การละคร การภาพยนตร์ และวิทยุ บุคคลที่จะมาเป็นนักแสดงละครโทรทัศน์จึงต้องเป็นบุคคลที่มีความสามารถและความชำนาญในงานด้านนั้นๆ แล้วพอสมควร หรือมีการเรียนรู้ถึงขั้นพื้นฐานของศิลปะการแสดงมาก่อน แล้วก็นำเทคนิคของการแสดงมาดัดแปลงให้เข้ากับโทรทัศน์ให้ได้ จึงจะทำให้การแสดงละครโทรทัศน์ประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น เพราะนักแสดง (actor) คือ ผู้ที่จะมาสวมบทบาทต่างๆ ในละครโทรทัศน์ เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวและความรู้สึกนึกคิดที่มีอยู่ในบทละครมาสู่ผู้ชมและทำให้ตัวละครมีชีวิตชีวาขึ้นมา นักแสดงที่มีความสามารถก็จะทำให้ผู้ชมมีอารมณ์และความรู้สึกร่วมไปกับตัวละครตัวนั้นๆ

อีกทั้งละครโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีข้อจำกัดบางอย่างที่นักแสดงจะต้องคำนึงถึงด้วยเช่นกัน คือ การแสดงละครโทรทัศน์จะต้องถูกจำกัดอยู่ในพื้นที่แคบๆ และมีเครื่องมือทางเทคนิคโทรทัศน์มากมายทั้งกล้องโทรทัศน์ 3 ตัว ไฟขนาดต่างๆ นอกจากนี้ยังมีตากล้อง ผู้กำกับภาพ ผู้กำกับการแสดง และทีมงานฝ่ายอื่นๆ แม้กระทั่งผู้ชมที่สนใจในคุณภาพการถ่ายทำ นักแสดงจะต้องระลึกรู้เสมอว่า

กล้องโทรทัศน์คือคนดูหรือผู้ชม ถ้านักแสดงหันหน้าไปพูดกับกล้องแสดงว่านักแสดงคุยกับผู้ชม ทำให้ดูไม่เป็นธรรมชาติ ดังนั้น นักแสดงจึงต้องเรียนรู้เทคนิคบางประการที่จะช่วยให้การแสดงละครโทรทัศน์มีความสมบูรณ์ขึ้น คือ

1. การแสดงออกซึ่งความรู้สึกภายใน หมายถึง การแสดงโทรทัศน์ควรที่จะแสดงออกถึงความรู้สึกภายในโดยการแสดงออกทางสีหน้า และดวงตามากกว่าแสดงด้วยท่าทางเพื่ออย่างเดียว

2. เทคนิคการแสดงทางโทรทัศน์จะจำกัดอยู่ในการแสดงท่าทาง แต่ไม่จำกัดการแสดงออกทางอารมณ์

3. การเคลื่อนไหวในขณะที่แสดงจะถูกจำกัดอยู่ในขอบเขต ดังนั้นควรแสดงท่าทางต่าง ๆ ให้เป็นธรรมชาติมากที่สุด โดยจะต้องแสดงให้ได้เหมาะสมกับจังหวะที่กล้องจะสามารถจับภาพได้ทัน ด้วยจึงทำให้มีการกำหนดจุดการเคลื่อนไหว (blocking) ให้กับนักแสดง

4. นักแสดงทางโทรทัศน์มักจะต้องผ่านการฝึกพูด การใช้เสียงดังพอดี พูดให้ชัดถ้อยชัดคำและแสดงอารมณ์ให้น้ำเสียงออกมาตามธรรมชาติมากที่สุด และมีจังหวะในการพูดที่ดี รู้จักเน้นเสียงในการพูดให้ถูกต้องด้วย

5. นักแสดงจะต้องรับผิดชอบในการแสดง กล่าวคือ ต้องมีการเตรียมพร้อมสำหรับการแสดงทั้งบทและศึกษาบทก่อนเสมอเพื่อที่จะได้ทราบลักษณะนิสัย อารมณ์ ความรู้สึกของตัวละครในฉากนั้น และง่ายต่อการสนทนาโต้ตอบกับนักแสดงร่วมคนอื่น ๆ ด้วย

คุณสมบัติของนักแสดงที่ดี

ส่วนสำคัญที่จะทำให้กระบวนการผลิตละครโทรทัศน์เป็นไปอย่างราบรื่น ซึ่งคุณสมบัติของนักแสดงที่ดี ได้มีการศึกษาของ สาวิตรี (2545) โดยศึกษาถึงลักษณะไว้ดังนี้

1. มีความพร้อมทั้งร่างกายและเสียง มีการเตรียมตัวพร้อมที่จะเคลื่อนไหวไปตามบทที่ต้องการ แสดงได้อย่างคล่องแคล่ว สามารถควบคุม บังคับเสียงให้ออกเสียงได้ถูกต้อง ชัดเจน และมีจังหวะจะโคน ซึ่งแสดงออกถึงอารมณ์ รู้สึกของตัวละครในขณะที่พูด

2. มีความพร้อมของอารมณ์และความรู้สึก ต้องสามารถแสดงอารมณ์ที่ลึกซึ้งและยิ่งใหญ่ สามารถแสดงได้อย่างแนบเนียน ละเอียดย้อน ซึ่งจะต้องแสดงออกโดยการผลักดันออกมาจาก ภายในไม่ใช่การเสแสร้งว่ารู้สึกเช่นนั้น

3. มีสมาธิในการแสดง นักแสดงจะต้องมีสมาธิสูง สามารถรวบรวมอารมณ์และสติให้แสดงออกได้ทุกเมื่อที่ผู้กำกับกับการแสดงต้องการ เพราะการผลิตละครโทรทัศน์จะต้องทำงานแข่งกันกับเวลาถ้านักแสดงไม่มีสมาธิแสดงไม่ได้ก็จะทำให้เสียเวลาของนักแสดงท่านอื่น และทีมงาน รวมไปถึงค่าใช้จ่ายที่จะต้องสูงขึ้นถ้าหากถ่ายทำไม่ทันเวลาที่กำหนดไว้ อีกทั้งในขณะที่แสดงจะมีสิ่งรบกวนมากมายเช่น คนมุงดูการแสดง เสียงรบกวน กลิ่นต่างๆ ฯลฯ นักแสดงจึงต้องมีสมาธิอย่างมาก ไม่วอกแวกสนใจอย่างอื่นจะต้องจดจ่ออยู่กับสิ่งที่ตนเองจะต้องแสดง

4. มีความจำที่ดี นักแสดงจะต้องท่องและจดจำบทให้ได้ก่อนการแสดง และจะต้องจำคิวจำอารมณ์และท่าทางการเคลื่อนไหวต่างๆ ให้ได้ เพราะการถ่ายทำละครโทรทัศน์จะเป็นการถ่ายทำแบบอัดเจาะ คือไม่ได้ถ่ายทำเรียงตามบท นักแสดงจึงต้องมีความจำที่ดี จำให้ได้ว่าแต่ละฉากแต่ละตอน เนื้อเรื่องเป็นอย่างไร จะต้องแสดงแบบไหน อารมณ์ของตัวละครในฉากนั้นเป็นอย่างไร เพื่อที่การแสดงในฉากต่อไปจะได้ต่อเนื่องกับฉากที่เคยแสดงไปแล้ว

5. มีความเข้าใจ นักแสดงจะต้องเข้าใจบทบาทการแสดงและเข้าใจบุคลิกลักษณะ อารมณ์ของตัวละคร ซึ่งจะช่วยให้นักแสดงได้อย่างสมบูรณ์ถึงขั้น “ตีบทแตก” เนื่องจากเข้าใจที่มาที่ไป และเหตุผลที่ว่าทำไมตัวละครตัวนั้นถึงมีลักษณะเช่นนี้ หรือทำแบบนี้เพื่ออะไร

6. ต้องเป็นคนที่มีวินัยและความรับผิดชอบ การที่มีความตั้งใจจริงในการทำงาน ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่นเป็นพื้นฐานของนักแสดงที่ดี มีอนาคตสดใสถ้าหากจะประกอบอาชีพนักแสดงต่อไป

7. เป็นคนที่ตรงต่อเวลา เพราะธุรกิจละครโทรทัศน์เป็นงานที่ต้องทำแข่งกับเวลา เช่น ฉากกลางวันก็ต้องถ่ายทำให้ทันกับแสง ถ้าถ่ายช้าแสงหมดก็ต้องเลื่อนไปถ่ายวันต่อไป ซึ่งจะสิ้นเปลืองงบประมาณในการเช่าสถานที่ เช่าอุปกรณ์รถปั่นไฟ นักแสดงประกอบ ฯลฯ และอาจจะถ่ายทำไม่ทันกับเวลาที่ออกอากาศ ต้องเร่งถ่ายทำเป็นผลิ์งานที่ออกมาไม่มีคุณภาพ และต้องปฏิบัติตนให้เป็นคนที่มีระเบียบวินัยที่ดีของกองถ่าย

8. มีความอดทน สำหรับละครโทรทัศน์บางเรื่องสถานที่ตามบทเป็นป่าหรือกระท่อมร้าง กลางป่า ต้องยกกองไปถ่ายทำกันที่ต่างจังหวัดไกลๆ หรือตามสถานที่ต่างๆ ที่ไกลความเจริญ เพื่อให้ได้ฉากที่เหมาะสมตามบท ซึ่งสถานที่นั้นอาจจะไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้นักแสดงเท่าที่ควร เช่น ไม่มีห้องน้ำ ห้องน้ำไม่สะอาด ยุงชุกชุม ไม่มีร้านค้าในบริเวณนั้น ฯลฯ หรือบางครั้งต้องถ่ายทำกลางแดดร้อนๆ มีฉากฝนตก ต่อสู้กับฝุ่นโคลน นักแสดงจะต้องยอมรับได้ และถ้าหากการแสดงครั้งแรกยังไม่เป็นที่พอใจของผู้กำกับการแสดง หรือมีปัญหาทางด้านเทคนิคในระหว่างการถ่ายทำ อาจจะต้องแสดงในฉากนั้นๆ ซ้ำอีกหลายรอบ นักแสดงที่ดีจะต้องมีความอดทนยอมรับกับความไม่สะดวกสบายอดทนแสดงให้ได้ทุกบทบาทไม่ว่าสภาพอากาศหรือสิ่งแวดล้อมจะเป็นอย่างไร อีกทั้งต้องควบคุมอารมณ์ให้ได้ถ้าต้องเจอปัญหาในระหว่างการถ่ายทำ

9. มีความเข้าใจถึงคุณลักษณะของสื่อโทรทัศน์ เพื่อจะได้เอามาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์กับการแสดง เช่น ต้องเข้าใจว่าควรจะต้องแสดงออกอย่างไร มากน้อยขนาดไหนสำหรับละครโทรทัศน์ ซึ่งบางครั้งก็ไม่จำเป็นต้องใช้คำพูดมากเท่ากับละครวิทยุ เพราะโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีทั้งภาพและเสียง นักแสดงสามารถแสดงด้วยท่าทาง ดวงตาแทนคำพูดบางคำได้ นอกจากนี้ควรจะเข้าใจถึงหลักการถ่ายทำ เช่น รู้มุมกล้องอยู่ทางไหน ต้องหันหน้าไปทางกล้องตัวไหนที่ตากกล้องจะได้จับภาพของอารมณ์และความรู้สึกได้ทันการรับมุมกล้องยังช่วยให้การแสดงราบรื่น รู้ว่าควรจะยืน เดินหรือเคลื่อนไหวอย่างไรไม่ให้บังนักแสดงร่วมคนอื่น

10. มีจิตสำนึกในการเป็นนักแสดง มีจิตสำนึกที่ต้องต่ออาชีพนักแสดงต่อตนเองและต่อส่วนรวม

คุณสมบัติเหล่านี้เป็นเพียงคุณสมบัติเบื้องต้นของนักแสดงที่ดีเท่านั้น ซึ่งการทำงานจริงๆ แล้ว นักแสดงจะต้องใช้คุณสมบัติด้านอื่นๆ อีกมากเพื่อให้การแสดงราบรื่นและสมบูรณ์ที่สุด นอกจากนี้แล้วนักแสดงยังเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจของผู้ชมว่าละครเรื่องนั้นมีคุณค่าควรแก่การติดตามชมหรือไม่ และเนื่องจากนักแสดงเป็นผู้ที่จะต้องปรากฏตัวอยู่ต่อหน้าผู้ชมละครโทรทัศน์ โดยผ่านจอเครื่องรับโทรทัศน์ การแสดงทั้งหมดอยู่ในสายตาของผู้ชม นักแสดงจึงไม่สามารถทำอะไรตามใจตัวเองได้ทุกอย่าง เพราะมีกล้องจับภาพอยู่ นักแสดงจึงมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติเพื่อผลดีต่อการแสดงของตนเอง

หน้าที่ของนักแสดง

1. แสดงไปตามบทบาทที่ตนเองได้รับ โดยคัดเลือกแล้วว่าบทนั้นเหมาะสมกับตนเอง และสามารถแสดงได้ เพื่อให้ผลงานออกมาดีและนักแสดงเองก็มีความสุขในการทำงานด้วย
2. เชื่อฟังคำแนะนำของผู้กำกับแสดง และเชื่อฟังคำสั่งของผู้กำกับภาพในส่วนของการแสดงทางด้านมุมกล้อง อย่างไรก็ตามนักแสดงก็สามารถแสดงความคิดเห็นส่วนรวมกับผู้กำกับแสดงและผู้กำกับภาพได้เช่นกัน
3. ศึกษาบทมาแล้วหน้าก่อนการถ่ายทำตั้งแต่ต้นเรื่องจนจบเรื่อง เพื่อเข้าใจตัวละครที่ตนรับแสดง ควรมีบุคลิกลักษณะ อุปนิสัย และความคิดความอ่านเป็นอย่างไร
4. จำบทของในส่วนส่วนตนเองให้แม่นยำ เพื่อความรวดเร็วในการถ่ายทำ รวมทั้งแสดงโดยการสวมวิญญาณของตัวละครตัวนั้น เข้าใจเบื้องหน้าเบื้องหลังของการกระทำของตัวละคร และแสดงออกมาอย่างเป็นธรรมชาติ ไม่ใช่เป็นการแสดงแบบจำบทมาพูด
5. เรียนรู้ จดจำคิวและตำแหน่งการเคลื่อนไหว (blocking) ของตนให้ได้
6. ควรจะซ้อมตอบทักกับนักแสดงคนอื่น ๆ ที่จะต้องสนทนาด้วยกันหรือแสดงร่วมในฉาก เดียวกันก่อนเข้าฉากเพื่อทบทวนบทและจังหวะที่จะต้องโต้ตอบกัน และซ้อมพร้อมกับการคำแนะนำของผู้กำกับแสดงและผู้กำกับภาพที่เรียกว่า “ซ้อมกล้อง” อีกครั้งก่อนจะถ่ายทำโดยบันทึกเทป
7. เมื่อการแสดงในแต่ละฉากผ่านเป็นที่พึงพอใจของผู้กำกับแสดงแล้ว ให้ทิ้งอารมณ์ต่างๆ ไว้ในฉากเพื่อกลับมาเป็นตัวของตัวเอง
8. หากทราบว่าในการแสดงจะต้องมีการล่วงเกินนักแสดงท่านอื่น ก็ควรจะมีการขอโทษขอภัย และให้อภัยซึ่งกันและกันเพราะความผิดพลาดอาจเกิดขึ้นได้ทุกเมื่อในระหว่างการแสดง โดยที่นักแสดงท่านนั้นไม่ได้ตั้งใจจะให้เกิดขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศศิธร (2537) ศึกษาระดับความพร้อมในการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองของนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรกรรม กรมอาชีวศึกษา ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษาผู้ใหญ่) และศึกษาเปรียบเทียบระดับความพร้อมในการเรียนโดยการชี้นำตนเองจำแนกตาม เพศ อายุ หลักสูตรระดับผลศึกษาอาชีพของผู้ปกครอง อาชีพที่นักศึกษาคาดหวัง เก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามที่พัฒนาจากแบบวัด Self-directed Learning Readiness Scale ของ Guglielmino กับ กลุ่มตัวอย่าง 418 คน ผลการศึกษาพบว่าโดยภาพรวมนักศึกษามีความพร้อมในการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองระดับสูง ($\bar{X} = 3.518$) เมื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับความพร้อมในการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง จำแนกตาม เพศ อาชีพของผู้ปกครอง อาชีพที่นักศึกษาคาดหวัง ขนาดวิทยาลัย และประเภทสถานศึกษา พบว่ามีระดับความพร้อมในการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองไม่แตกต่างกัน

ชัยฤทธิ์ (2541) ศึกษาความพร้อมในการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองของผู้เรียนผู้ใหญ่ ของกิจกรรมการศึกษาผู้ใหญ่ใน ทันตสถาน และผู้เข้าอบรมภาคฤดูร้อนเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัย จำนวนทั้งสิ้น 251 คน โดยใช้ ANOVA และ Pearson correlation ในการวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง (SLRD) ในระดับสูง เมื่อเป็นองค์ประกอบพบว่าการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองเฉลี่ยสูงสุดคือ การมองโลกในแง่ดี รองลงมาคือ รักการเรียนรู้และต่ำสุดคือ การมีความคิดสร้างสรรค์ ผู้เรียนประเภททัศนสถานเห็นคุณค่าในตัวเอง (SE.) สูงกว่าอีกสองประเภทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง (SLRD) ของผู้เรียนทั้งสามประเภทไม่แตกต่างกัน

ธิษณิน (2545) ศึกษาอิทธิพลตัวละครโทรทัศน์ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศกับทัศนคติการเลียนแบบพฤติกรรมของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสตรีสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 322 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS ผลการวิจัยพบว่า ตัวละครโทรทัศน์ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศไม่มีอิทธิพลต่อทัศนคติการเลียนแบบพฤติกรรม

คันธียา (2541) ศึกษาการพัฒนาเกณฑ์หรือตัวบ่งชี้คุณภาพรายการละครโทรทัศน์ โดยเก็บข้อมูลจาก 3 แหล่งคือ การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการผลิตละครโทรทัศน์ที่มีคุณภาพจากบุคคลต่างๆ ได้แก่ สถานีโทรทัศน์ ผู้จัดละครและผู้เขียนบท การสนทนากลุ่มผู้ชมละครโทรทัศน์เกี่ยวกับความคิดเห็นและความต้องการของผู้ชมต่อเนื้อหาและคุณภาพของละครโทรทัศน์ และการ

วิเคราะห์เนื้อหาของละครโทรทัศน์ 10 เรื่องสรุปได้ว่า ปัจจัยทั้ง 3 ประการ ซึ่งมีผลต่อกระบวนการผลิตละครโทรทัศน์ที่มีคุณภาพ คือ สถานีโทรทัศน์ ผู้จัดละคร และผู้อุปถัมภ์รายการนั้น นโยบายของสถานีทัศน์ เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดต่อคุณภาพของละครโทรทัศน์